

МІЖНАРОДНІ САНКЦІЇ,

**що накладаються
на Російську Федерацію
за системні порушення прав
людини та міжнародного права
під час агресії проти України**

З 2014 року у зв'язку з тимчасовою окупацією Криму і підтримкою сепаратистських режимів на Донбасі були запроваджені санкції проти окремих осіб та Російської Федерації. Однак вони не зупинили агресію Росії, тому після широкомасштабного вторгнення російської армії в Україну 24.02.2022 обмеження і заборони, встановлені окремими державами та міжнародними організаціями, суттєво збільшилися.

Санкції застосовуються з метою:

- послаблення економічної спроможності та обмеження здатності Кремля фінансувати війну;
- накладення значних економічних і політичних витрат на російську політичну еліту.

В Україні відкритий доступ до рішень про запровадження санкцій на офіційному сайті НАЗК надає можливість:

- відстежувати оновлення санкцій щодо Росії окремими країнами та ЄС;
- повідомляти про активи підсанкційних осіб і випадки обходу санкцій, що допоможе в боротьбі з агресором.

Індивідуальні санкції

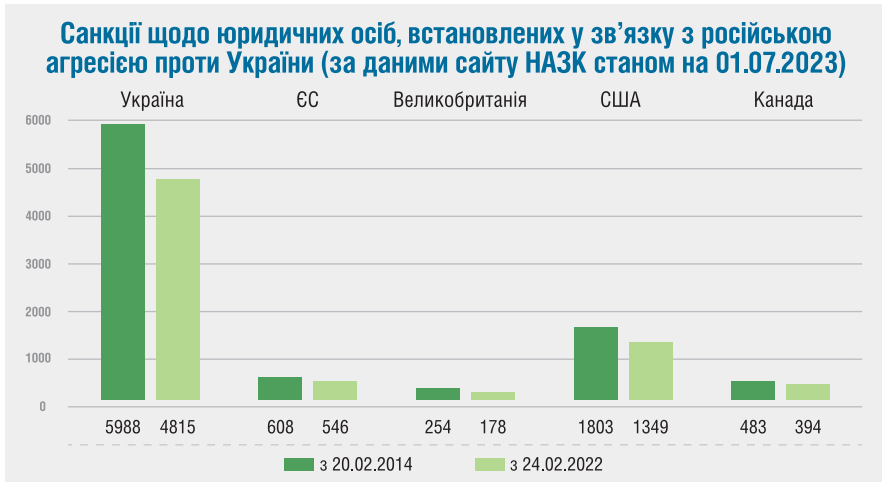
Під санкції потрапляють особи, які координують і консультують з питань національної безпеки та безпосередньо беруть участь у реалізації політики, яка керує російською державною машиною, підтримує економіку або відтворює наративи кремлівської пропаганди. Звичайно, найбільше санкцій встановлено Україною.

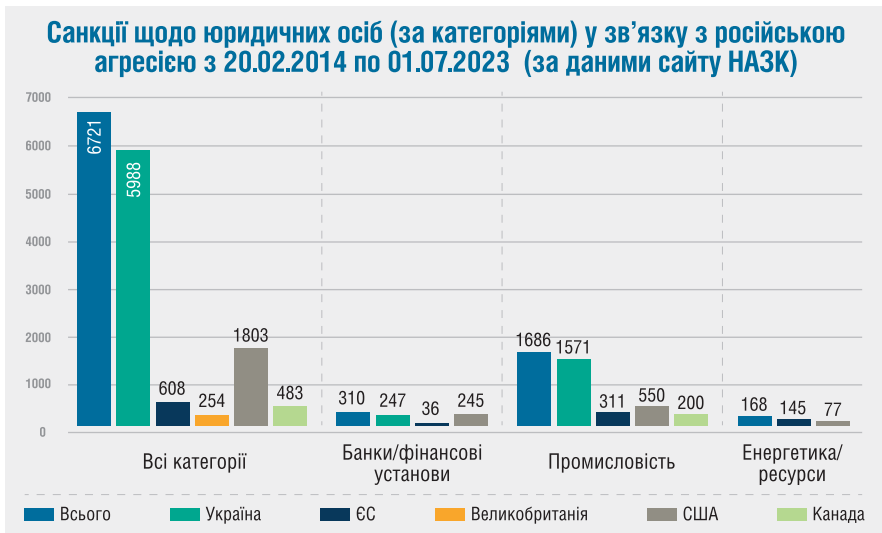
Серед категорій фізичних осіб пропагандисти складають майже п'яту частину всіх підсанкційних осіб (98% з них перебувають під санкціями, встановлених Україною), представники окупаційної влади та колаборанти становлять 15%, політики – 11%, у т.ч. 975 осіб Федеральних зборів Російської Федерації.

Російська Федерація є найбільш підсанкційною країною світу і наразі саме санкції є найбільш дієвим інструментом впливу на країну-агресора з боку цивілізованої світової спільноти. Найбільше санкцій щодо юридичних осіб застосовано Україною та США.

Серед секторів найбільше санкцій в промисловості. Це державні компанії РФ, підприємства, пов'язані з ВПК і видобутком надр, топкомпанії РФ та ін.

Серед юридичних осіб є іноземні, які продовжують працювати на ринку РФ, чим фактично підтримують її економіку для ведення війни проти України.

Серед них такі відомі, як Сяомі Корпорейшн, Райффайзен Банк, Метро й Ашан, Ів Роше та ін. Розголошення інформації може підштовхнути їх переглянути та припинити співпрацю з Російською Федерацією, як це відбулося з іншими компаніями (Дельта Танкерс Лтд, ТМС Танкерс Лтд а ін).

Санкції Європейського Союзу

З 2014 року після тимчасової окупації Криму та агресії на Донбасі ЄС встановив ембарго на експорт та імпорт військових товарів (окрім контрактів, підписаних до 01 серпня 2014 року), призупинив двосторонні програми ЄС з РФ, заборона нових інвестицій в телекомунікації, транспорт і енергетику, заморожені активи та припинено видачу віз понад 500 фізичним особам та ін.

3 лютого 2022 року Радою ЄС прийнято одинадцять санкційних пакетів, якими передбачені:

- санкції проти фізичних осіб, підприємств та організацій
- візові заходи
- заборона імпорту та експорту
- заходи щодо фінансових та бізнес-послуг
- санкції в енергетичному секторі
- санкції на транспорт
- санкції на товари подвійного використання
- повернення і конфіскація активів
- заходи, що забезпечують ефективність санкцій.

Одинадцятим пакетом санкцій ЄС запроваджено:

Інструменти боротьби з обходом санкцій:

- двосторонньої та багатосторонньої співпраці з третіми країнами (у т.ч. в контексті обходу санкційних обмежень)
- якщо співпраця не принесе очікуваних результатів – запровадження індивідуальні обмежувальні заходи щодо операторів третіх країн, які сприяють обходу санкцій.;
- якщо обхід санкцій й надалі залишатиметься суттєвим і системним – рішення про обмеження для цих країн продажу, постачання, передачі або експорту товарів і технологій, експорт яких до РФ вже заборонено.

Заборона транзиту через територію РФ:

- товарів та технологій, які можуть сприяти військовому та технологічному посиленню РФ або розвитку сектору оборони та безпеки;
- призначених для використання в авіації або космічній промисловості;
- палива для реактивних двигунів і паливних добавок, що експортуються з Євросоюзу.

Імпортно-експортний контроль та обмеження:

- до переліку суб'єктів внесено додаткових 87, які безпосередньо підтримують ВПК РФ у її війні проти України;
- розширено список заборонених товарів, які можуть сприяти технологічному вдосконаленню російського сектору оборони та безпеки.

Заборона пропагандистських ЗМІ:

- призупинено дії ліцензій на мовлення ще п'ятьох медіаресурсів.

Дороги та порти:

Заборона:

- перевезення вантажів до ЄС автомобільним транспортом, зареєстрованими у РФ;

-
- доступу до портів і шлюзів ЄС будь-яким суднам, які здійснюють перевалку з судна на судно заборонених на імпорт російської сирової нафти та нафтопродуктів, у т.ч. придбаних вище встановленої граничної ціни (oil price cap).

Енергетика:

- припинено дію тимчасового виключення, наданого Німеччині та Польщі на постачання сирової нафти з РФ через північну ділянку нафтопроводу «Дружба».

Індивідуальні санкції:

- До списків включено 71 фізичну та 31 юридичну особу.

Секторальні санкції ЄС

Санкції проти фізичних осіб, компаній та організацій

Підсанкційним фізичним особам:

- заморожено рахунки банках ЄС;
- заборонено подорожувати на території ЄС;
- заборонено надавати активи або кошти з ЄС.

Підсанкційним компаніям та організаціям:

- всі рахунки в банках ЄС заморожені; заборонено прямо чи опосередковано надавати активи або кошти.

Майже 1800 фізичних і юридичних осіб станом на 23.06.2023 перебувають під санкціями ЄС, яким заморожено 24 мільярди євро приватних активів.

Медіа – санкції щодо суб'єктів дезінформації, які маніпулюють інформацією і відіграють суттєву й вирішальну роль у підтримці російської агресії проти України.

Припинення мовлення і розповсюдження: Sputnik і дочірніх компаній, зокрема Sputnik арабською мовою, Russia Today і дочірніх компаній, включно з Russia Today англійською, Russia Today у Сполученому Королівстві, Russia Today у Німеччині, Russia Today у Франції, Russia Today іспанською, Russia Today арабською, Russia Today – Балкани, «Россия РТР»/«РТР Планета», «Россия 24»/Russia 24, TV Centre International, НТВ/НТВ «Мир», «Россия 1», REN TV, «Первый канал», RIA FAN, Oriental Review, Царьград, New Eastern Outlook, Katehon.

Сектор фінансових та бізнес-послуг – закриття доступу Росії до ринків капіталу ЄС.

Заходи включають заборону:

- кредитувати певні російські банки та уряд (в тому числі Центральний банк) і купувати їхні цінні папери;
- експорту банкнот та продажу цінних паперів на пред'явника у всіх офіційних валютах ЄС;
- фінансування низки російських банків і блокує російські валютні резерви у ЄС і заморожування активів;
- виключення провідних російських банків із системи SWIFT;
- обіймати посади російським громадянам в керівних органах критично важливої інфраструктури у державах-членах;
- інвестицій в проекти, які співфінансуються Російським фондом прямих інвестицій;
- надання Росії послуг щодо вартісних криптоактивів та всіх гаманців, незалежно від обсягу тощо.

Обмеження стосуються 70% активів російської банківської системи.

Сектор міжнародної торгівлі – заборона та обмеження імпорту або експорту певних товарів (не стосується продовольчих та сільсько-господарських товарів).

Санкції ЄС щодо імпорту поширені на:

- продукцію чорної металургії, у т.ч. готової продукції зі сталі;
- золото;
- цемент, гумові вироби, деревину, міцні та легкі алкогольні напої, морепродукти високого класу тощо;

Санкції щодо експорту:

- квантових комп'ютерів,
- передових напівпровідників,
- сенсорного і транспортного обладнання,
- товарів для використання у нафтопереробній промисловості;
- предметів розкоші;
- автомобілів класу люкс;
- певних типів компонентів машинного обладнання;
- технологічних предметів, знайдених у місцях бойових дій в Україні, або обладнання, необхідного для виробництва таких предметів
- Предметів подвійного використання і передових технологій тощо.

За оцінкою ЄС вартість експортних обмежень і заборон на товари й технології становить 48 мільярдів євро і дорівнює 54% експорту ЄС до 2022 року, імпортих відповідно - 91,2 мільярда євро і 58%.

Енергетичний сектор – обмеження і заборона імпорту енергоресурсів.

Встановлені обмеження цін на:

- російську сиру нафту, доставлену морським шляхом, на рівні максимальної ціни 60 доларів США за барель;
- нафтопродукти «націнки на сирець»: дизельне пальне, газ і бензин (максимальна ціна 100 доларів США за барель)
- нафтопродуктів «знижки на сирець»: мазут і лігроїн (45 доларів США за барель).

Встановлено заборону:

- імпорту російського вугілля;

-
- нових інвестицій ЄС в російську гірничодобувну галузь, за винятком певної сировини;
 - експорту окремих технологій нафтопереробки, що ускладнює і здорожує для Росії модернізацію нафтопереробних заводів;
 - експорту нових інвестицій в російський енергетичний сектор, за окремими винятками для цивільної ядерної енергетики та транспортування певних енергопродуктів назад до ЄС;
 - резервувати російським громадянам або юридичним особам потужності для зберігання газу в державах-членах ЄС;

Санкції призвели до зменшення на 90% імпорту до ЄС нафти з Росії й чверті вугілья, що становить для Росії втрату доходів у обсязі 8 мільярдів євро на рік.

Оборонний сектор – обмеження на послуги й товари військового та цивільного призначення для унеможливлення використання Росією для воєнних цілей.

Обмеження доступу до найважливіших передових технологій:

- безпілотних літальних засобів й програмного забезпечення для них, двигунів та комплектуючих;
- програмне забезпечення для шифрувального обладнання;
- напівпровідники та високотехнологічні електронні пристрої;
- хімічні речовини, які можуть бути використані для хімічної зброї;
- предмети, які використовуються у правоохоронній діяльності, камуфляжне оснащення і засоби припинення масових заворушень;
- спеціальні матеріали та промислове обладнання;
- рідкоземельні метали;
- термографічні камери;
- електронні комплектуючі для озброєння та ін.

Посилено і розширено контроль за експортом товарів подвійного використання, що ускладнило розвиток військово-промислового комплексу Росії.

Санкції у транспортній галузі

Радою ЄС встановлено:

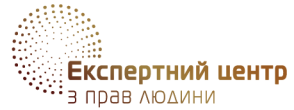
- заборону експорту, продажу, постачання або передачі Росії будь-яких літаків, їх ремонту, технічного обслуговування та фінансування, запчастин до них і обладнання;
- закриття повітряного простору ЄС для всіх літаків, які належать, зареєстровані або підконтрольні Росії, у тому числі приватні літаки олігархів;
- обмеження експорту товарів морської навігації та технологій радіозв'язку;
- повну заборону російських і білоруських операторів вантажних автомобільних перевезень, що працюють в ЄС (певні винятки стосуватимуться предметів першої необхідності, як-от сільськогосподарська і харчова продукція, гуманітарна допомога, а також енергоносії) та заборона самих перевезень;
- заборону на вхід суден під російським прапором до портів ЄС (винятки застосовуються для медичних, продовольчих, енергетичних та гуманітарних цілей) та низка інших ;
- припинення визнання на рівні ЄС Російського морського реєстру судноплавства і заборону входу для всіх сертифікованих ним суден, незалежно від прапора, під яким вони плавають;
- заборону послуг морського судноплавства, які надають усі оператори ЄС щодо торгівлі нафтою між Росією та третіми країнами, якщо тільки вона не підпадає під ліміт цін на нафту
- обмежений доступ до фінансових послуг для ВАТ «Российские железные дороги» тощо.

Обмеження і заборони в секторі транспорту призводять до зменшення доходів, ускладнення логістики. Зважаючи, що чверть комерційних літаків Росії побудовано в ЄС, США і Канаді, унеможливить утримування повітряного флоту на рівні міжнародних стандартів.

Візові заходи

Радою ЄС 9 вересня 2022 року погоджено зупинення дії угоди ЄС з Росією про спрощення візового режиму, внаслідок чого:

- збільшилася вартість і ускладнено процес подачі документів на візу;
- не видаються візи на підставі документів, виданих в окупованих Росією регіонах України.

Довідково:

Дана публікація стала можливою завдяки щедрій підтримці американського народу, наданій через Агентство США з міжнародного розвитку (USAID) в рамках Програми «Права людини в дії», яка виконується Українською Гельсінською спілкою з прав людини (helsinki.org.ua).

Погляди та інтерпретації, представлені у цій публікації, не обов'язково відображають погляди USAID, Уряду США або УГСПЛ. Відповідальність за вміст публікації несуть виключно автори та ЕЦПЛ.

У світі, USAID є однією з провідних установ у сфері розвитку, яка виконує роль каталізатора цих процесів та допомагає досягати позитивних результатів. Діяльність USAID є проявом доброчинності американського народу, а також підтримує просування країн-отримувачів допомоги до самостійності та стійкості та сприяє забезпеченню національної безпеки та економічного добробуту США. Партнерські стосунки з Україною USAID підтримує з 1992 року; за цей час, загальна вартість допомоги, наданої Україні з боку Агентства, склала понад 3 млрд доларів США. До поточних стратегічних пріоритетів діяльності USAID в Україні належать зміцнення демократії та механізмів досконалого врядування, сприяння економічному розвитку та енергетичній безпеці, вдосконалення систем охорони здоров'я та пом'якшення наслідків конфлікту у східних регіонах.

Для того, щоб отримати додаткову інформацію про діяльність USAID, просимо Вас звертатися до Відділу зв'язків з громадськістю Місії USAID в Україні за тел. (+38 044) 521-57-53.

Також пропонуємо завітати на наш вебсайт: <http://www.usaid.gov/ukraine>, або на сторінку у Фейсбук: <https://www.facebook.com/USAIDUkraine>.